

Na pastwisku krowy mają dostęp do taniej i wartościowej paszy. Ci hodowcy, którzy przygotowują stado do sezonu pastwiskowego, doskonale już wiedzą, jak pozytywnie takie żywienie wpłynie na zwierzęta.

Szacuje się, że 98% irlandzkich i 92% brytyjskich gospodarstw mleczarskich prowadzi systemy oparte na pastwiskach (w porównaniu do zaledwie 20% w Czechach, mniej niż 10% w Grecji i praktycznie 0% w Bułgarii). W Stanach Zjednoczonych tylko 34% krów zasuszonych i 20% krów w okresie laktacji wypuszczanych jest na pastwiska. Bydło w naturze ma jednak „zakodowane” przebywanie na stepach czy łąkach i żywienie się roślinnością tych obszarów. Dlatego krowy na pastwisku znajdują się w warunkach, które sprzyjają dobrostanowi, zdrowiu i produkcji mleka „od szczęśliwych zwierząt”. Przebywanie na wolnym powietrzu ma jak najbardziej dobroczynny wpływ na bydło. **Działanie promieni słonecznych, dostęp do świeżego powietrza, pobieranie runi do woli – wszystko to oddziałuje korzystnie na przebieg procesów fizjologicznych.** Założeniem dla gospodarstw ekologicznych jest przebywanie krów na pastwisku w okresie letnim przez przynajmniej 150 dni w roku. Jednakże aby faktycznie pastwisko na to pozwalało, trzeba zarówno teren, jak i krowy odpowiednio do sezonu przygotować.

Pastwisko jako źródło cennej paszy

Ruń pastwiskowa ma wysoką strawność – na poziomie 70–80%. Na dobrą ruń pastwiskową składa się: 30% traw wysokich, 50% traw niskich, 10–20% roślin motylkowych oraz ok. 10% ziół. Rośliny motylkowe są wartościowym elementem runi, ponieważ stanowią bogate źródło białka ogólnego, potasu, wapnia, magnezu i tłuszczów. Z kolei zioła zawarte w runi, za sprawą znajdujących się w nich substancji eterycznych, pełnią szereg funkcji, takich jak regulowanie i przyspieszanie przemiany materii, działanie przeciwbiegunkowe, przeciwgorączkowe, przeciw pasożytnicze i wiele innych.

Na pastwiskach i łąkach mogą jednak znaleźć się również rośliny, które zawierają substancje szkodliwe dla krów, tzw. fitotoksyny. Takie rośliny to m.in. skrzyp błotny, ciemniżyca biała i zielona, jaskier jadowity, marek szerokolistny, rdest ostrogorzki, wilczomlecz sosnka czy zimowit jesienny. **Ich występowanie jest zróżnicowane w zależności od pory roku.** Musimy mieć więc na względzie, że w efekcie nieodpowiedniego składu runi pastwisk i łąk

może dojść do problemów zdrowotnych i zaburzenia produktywności krów.

Przygotowanie pastwiska do wypasu

Pastwiska są na wagę złota. W sezonie wiosenno-letnim to tereny do wypasu, podczas gdy powierzchnie użytkowane kośnie dostarczają paszy na okres żywienia zimowego – siana i sianokiszonki. Ruń pastwiskowa jest wartościową paszą objętościową, do tego tanią. Może ponadto stanowić jedyne źródło paszy dla krów z niską i średnią wydajnością.

Dobrze przygotowane pastwisko ma usunięte krowiaki, a także sprawdzone i dobrze zabezpieczone ogrodzenia. **Na powierzchni, gdzie wypasane są zwierzęta, nie mogą znajdować się elementy, o które mogłyby się zranić.** Trzeba też wziąć pod uwagę ekspozycję krów na promienie słoneczne w czasie upałów. Jeśli na terenie nie ma niczego, co tworzyłoby cień, dobrze postawić wiatę.

Należy też pamiętać, że właściwie przygotowane pastwisko zostało poddane uprzedniej renowacji, czyli zabiegom agrotechnicznym, m.in. włókowaniu, wysiewaniu nawozów wapniowych, dosiewaniu pożądanych gatunków traw i roślin motylkowatych czy wałowaniu terenu.

Dobrze przygotowane pastwisko ma usunięte krowiaki. Fot. Adobe Stock

Zadbaj o krowy na pastwisku

Przed rozpoczęciem wypasu krowy muszą być do tego należycie przygotowane pod względem żywieniowym oraz pielęgnacyjnym. Przed rozpoczęciem żywienia pastwiskowego

zwierzęta trzeba w pierwszej kolejności przyzwyczać do nowej paszy. Stopniowe wprowadzanie zielonki jest niezbędne do zaadaptowania się mikroorganizmów żwacza do innego substratu. Są one bowiem bardzo wrażliwe na nagłe zmiany składników paszy, które trafiają do przedżołądka. **Zwierzęta muszą być wcześniej odrobaczone (ponad miesiąc przed wypasem), by kał z formami rozwojowymi pasożytów wydaliły w budynku (czyli środowisku kontrolowanym), a nie na pastwisku.** W celu zmniejszenia ryzyka powstawania kulawizn znacznie wcześniej przeprowadzamy również korekcję racic.

W celu zmniejszenia ryzyka powstawania kulawizn znacznie wcześniej przeprowadzamy korekcję racic. Fot. Adobe Stock

Na pastwisku zaś krowy muszą mieć zapewnione źródło czystej, zimnej wody oraz **lizawki**. Zarówno dostęp do wody, jak i lizawek musi być dostosowany do liczby zwierząt. Ze względu na negatywne skutki przegrzania zwierząt należy bezwzględnie zapewnić stadu możliwość schronienia się w cieniu. **Stres cieplny** jest bowiem zjawiskiem negatywnie wpływającym na zdrowie krów.

Zachowania krów na pastwisku

Pastwisko bez wątpienia jest bliższe naturze bydła. W badaniach Crump i wsp. (2019) na podstawie zarejestrowanych przez pedometry krów danych stwierdzono m.in., że czas leżenia krów był dłuższy na pastwiskach niż w budynku, a zwierzęta rzadziej się atakowały. Zachowanie związane z leżeniem było również bardziej zsynchronizowane na zewnątrz. Sugeruje to, że pastwisko było wygodniejszą powierzchnią do leżenia, ograniczało rywalizację o przestrzeń do leżenia i pozwalało krowom odpoczywać, kiedy i gdzie chciały. Oczywiście nie oznacza to, że budynki są nieodpowiednim miejscem dla krów do leżenia. Zachowanie wysokich norm dobrostanu pozwala zaprowadzić optymalne warunki dla bydła także w alkierzu.

Lizawka MineraleimerPlus chroni przed

Dobra rada!

Monitoruj, czy krowy mają odpowiednie warunki na pastwisku, tj. czy mają stały dostęp do wody, schronienie przed cieniem, czy na pastwisku nie znajdują się elementy, przez które zwierzęta mogłyby doznać kontuzji. Obserwuj także zachowanie krów na pastwisku.

deficytem związków mineralnych i witamin.

Fot. Josera

Źródła

- Crump A., Jenkins K., Bethell E.J., Ferris C.P., Arnott G. (2019). Pasture Access Affects Behavioral Indicators of Wellbeing in Dairy Cows. *Animals* 9(11), 902.
- Radkowska I. (2013). Wykorzystanie pastwisk w ekologicznym chowie bydła mlecznego. *Wiadomości Zootechniczne* 51, nr 3, 43-54.